

سیستم‌های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای

معاون:

سازمان ملی استاندارد ایران

موسسه اشتراک جهان جام‌چم

عنوان و نام پدیدآور	سیستم‌های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای
	سازمان ملی استاندارد ایران.
مشخصات نشر	تهران: جهان جام جم، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	۱۴۸ ص، مصور، جدول، نمودار
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۳۹۶-۰۳۵-۰
وضعیت فهرست نویسی	فیا
موضوع	استانداردهای مهندسی - ایران
شناسه افزوده	سازمان ملی استاندارد ایران
ردیف کنگره	۱۳۹۴ پ ۹/ن SB۴۳۲
رده بندی یوبی	۹۶۴۰۹۵۵/۶۳۵
شماره ثبت کتابخانه ملی	۵۰۶۰۲۸۳

سیستم‌های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای

تدوین: آرمان ملک استاندارد

ناشر: موسسه انتشاراتی جهان جام جم

ویراستار: زهره علاء ناسی

سال و نوبت چاپ: اوّل - ۱۳۹۵

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

چاپ و صحافی: خدمات فرهنگی یاسین

قیمت: ۱۲۸۰۰ تومان

نشانی: تهران/خیابان کارگر جنوبی/خیابان لبافی نژاد غربی/کوچه سیمین/پلاک ۵

WWW.NASHREJAMEJAM.COM

استفاده از مطالب کتاب با ذکر مشخصات کامل کتاب و پدیدآورنده بلامانع است

سخنران ریاست سازمان ملی استاندارد

یکی از عوامل رشد اقتصادی پایدار در کشور، ارتقاء کیفیت و تقویت رقابت پذیری خدمات و تولیدات ملی در بازار داخلی و بازارهای صادراتی می باشد و برای تحقق این مهم می بایست به نقش استانداردهای ملی چه در فرآیند تولید از تعیین مواد اولیه تا عرضه محصول نهایی و پیاده سازی سیستم مدیریت کیفیت تولید چه در بازاریابی و تبیین فواید اقتصادی استانداردهای در بهبود و ارتقاء شاخصهای عملکردی بنگاههای اقتصادی و واحدهای تولیدی نظیر افزایش رضای مشتری، رشد فروش، سودآوری و افزایش سهم بازار تولیدات داخلی، توجه و سرمایه گذاری ویژه نمود. همچنین تدوین و تنظیم قوانین و مقررات با بهره گیری از ضوابط و استانداردهای ملی به عنوان معیارهای پیشرفت نظم و توسعه پایدار، مسیر دستیابی به رشد اقتصاد ملی و ارتقاء سطح سلامت، ایمنی و رفاه اجتماعی را بهبود می بخشد. به بیان دیگر استانداردهای عبارت است از تهیه، تدوین و بکارگیری معیارین و مناسب ترین ملاکها، ویژگیها، ضابطهها و روشها در تولیدات و ارائه خدمات با هدف ارتقاء ضریب ایمنی، سلامتی و بهداشت آحاد مردم و در نهایت ایجاد رفاه در جامعه.

به طور کلی باتوجه به این که استانداردها اساساً نقش بسزایی در سلامت، حفظ امنیت جانی، روانی، اقتصادی و اجتماعی افراد و یا جامعه ایفا می کنند، کارآیی و اثربخشی آنها

زمانی میسر خواهد شد که جایگاه استاندارد در نزد شهروندان، چه از نظر شناخت و آگاهی‌های لازم و چه از حیث نگرش و طرز تلقی مثبت نسبت به آن در سطح مطلوبی واقع شده باشد.

استانداردهای ملی که با مشارکت طرف‌های ذیحق و ذینفع از تولیدکنندگان یا ارائه‌کنندگان کاربران حوزه‌های دولتی و غیردولتی و همچنین صاحب‌نظران و متخصصان از مجامع علمی و حرفه‌ای مرتبط و با استفاده از اطلاعات تخصصی در فرآیندی منظم تهیه و تنظیم می‌شود، باید با توجه به ارزش‌های ملی، فرهنگی، اقتصادی، اقلیمی و در راستای رفع نیازهای هر کشور باشد. از این جهت گستردگی مقوله استانداردسازی، اقتضای استفاده از تمامی سیاست‌ها، پدیده‌ها و امکانات بخش‌های مختلف جامعه را دارد.

امید است با مشارکت تمامی دست‌اندرکاران، ذی‌نفعان، ذی‌حقان و ذی‌ربطان بتوانیم با هم افزایی هرچه بیشتر بستر ارتقاء استانداردها را برای آنها را در جامعه فراهم نماییم. در پایان لازم می‌دارم مراتب تقدیر و تشکر خویش را اعلام نموده، مزید توفیقات همگان را از ایزد سبحان مسالت می‌نمایم.

نیره پیروزیخت

ریاست سازمان ملی استاندارد ایران

سخنران معاون تدوین و ترویج استاندارد سازمان ملی استاندارد ایران

امروزه سرمایه گذاری در جهت ارتقای کیفیت تولیدات و خدمات، برای پاسخگویی به نیاز مصرف کنندگان داخلی و افزایش رقابت پذیری به منظور دستیابی به بازارهای جهان، مهمترین اصل در توسعه اقتصادی کشورها می باشد و یکی از الزامات تحقق چنین هدف راهبردی، توسعه استانداردهای ملی مبتنی بر دانش و فناوری است.

استانداردسازی، منواری عامل انتقال فناوری و یکی از شاخص های مهم توسعه یافتگی کشورها محسوب می شود؛ زمینه های توسعه دانش، مهارت و فناوری را فراهم نموده و توسعه این مهارت ها و توانمندی ها منجر به توسعه و رشد همه جانبه، افزایش توان ملی، ارتقای قدرت رقابت در عرصه های ملی و افزایش سطح رفاه عمومی خواهد شد.

از این جهت تدوین و ترویج بکارگیری استانداردهای ملی مورد نیاز کشور، نقش موثری در ارتقاء کیفیت تولیدات و خدمات و برخورداری جامعه از سلامت، رفاه، ایمنی و بهره مندی از محیط زیست مطلوب داشته و تقویت و توسعه تشکلات و انجمن های صنفی تخصصی در این زمینه می باشد.

سازمان ملی استاندارد ایران به عنوان تنها متولی قانونی در کشور که مسئولیت تدوین استانداردها را برعهده دارد، موظف است استانداردهای ملی را با نگاه به استانداردهای بین المللی، شرایط بومی و نیازهای داخلی کشور تدوین نموده و بستر اجرای آنها را در جامعه فراهم نماید. ارزش استانداردهای ملی

تدوین شده به ترویج و آموزش استانداردها و عملیاتی نمودن این استانداردها در بسترهای اجرایی است. مقوله‌ای که تاکنون کمتر به آن پرداخته شده است و لازم است در جهت ترویج و بکارگیری داوطلبانه استانداردها در بخش‌های مختلف اقدامات جدی‌تری مبذول گردد.

کتاب حاضر حاصل همفکری و همیاری جمع کثیری از صاحب‌نظران و متخصصان کشور در هر هم‌نشین تلاش‌های شبانه روزی همکاران خدوم این سازمان می‌باشد، تقدیم به شما خود از مساعی دست‌اندرکاران و تدوین‌کنندگان این مجموعه تقدیر و تشکر می‌نماید. انشاء... ما را در تدوین هر چه بهتر نسخ آتی این کتاب از نقطه نظرات و پیشنهادات خود بهره‌مند فرمایید.

علی ابادری

معاون تدوین و ترویج استاندارد

تاریخچه سازمان

هسته اولیه تشکیلات سازمان ملی استاندارد ایران هم زمان با تصویب قانون اوزان و مقیاس ها در سال ۱۳۰۴ خورشیدی مطرح شد و بعدها در سال ۱۳۳۲ به لحاظ ضرورت تعین ویژگی ها و نظارت بر کیفیت کالاهای صادراتی و وارداتی، تشکیلات سازمانی آن در قالب اداره ای در وزارت تجارت وقت ایجاد شد.

سازمان در سال ۱۳۹۱ با تصویب قانون تاسیس، کار خود را در چارچوب هدف ها و مسئولیت های تعیین شده آغاز کرد. در همان سال به عضویت سازمان بین المللی استاندارد (ISO) درآمد.

سازمان مذکور تا پایان سال ۱۳۹۱ دارای ۲۶ کمیته فنی (TC)، ۵۰۸ کمیته فرعی (SC) و ۲۵۶۴ گروه کاری (WG) می باشد. تا پایان سال ۲۰۱۲ در ۴۷۸ کمیته فنی و فرعی و سه کمیته سیاستگذار نیز عضویت دارد. به ازای هر یک از این کمیته ها در ۲۳۵ کمیته فنی و فرعی عضو فعال و در ۲۴۳ کمیته فنی و فرعی عضو ناظر می باشد.

سازمان بین المللی استاندارد (ISO) مسئولیت دبیرخانه های کمیته های فنی بین المللی زیر را به سازمان ملی استاندارد ایران واگذار کرده است.

۱- مواد فعال سطحی شوینده (ISO/TC91 (surface active agent)

۲- کودها و بهسازی های خاک

4ISO/TC13 (fertilizers and soil conditioners)

۳- فرآورده‌های آرایشی و بهداشتی (ISO/TC217 (cosmetics)

۴- بسته‌بندی (ISO/TC122(packaging) twinned secretariat (Iran and Japan) دبیرخانه

این کمیته به صورت مشارکتی توسط ایران و ژاپن اداره می‌شود.

۵- خوراک دام ISO/TC34/SC10

سازمان ملی استاندارد ایران همچنین در کمیسیون بین‌المللی الکتروتکنیک (IEC)، سازمان بین‌المللی بهره‌شناسی (OIML)، انجمن جهانی سازمان‌های تحقیقات صنعتی و فنی (V. AITRO)، مجمع بین‌المللی تایید صلاحیت (IAF)، بنیاد مدیریت کیفیت اروپا (EFQM) و سازمان بین‌المللی همکاری آزمایشگاه‌های اکرودیت (ILAC) و اتحادیه تایید صلاحیت آسیا اقیانوسیه (PAC) عضویت دارد و علاوه بر این، پس از تصویب دستورالعمل مربوطه توسط شورای عالی استاندارد، دبیرخانه کمیسیون ملی کدکس غذایی از سال ۱۳۸۰ در سازمان ملی استاندارد ایران تشکیل شد که به عنوان تنها رابط (CONTACT POINT) در کشور فعالیت می‌کند.

سازمان ملی استاندارد ایران در سه دوره سه ساله ۱۳۸۹-۱۳۹۰، ۱۳۹۱-۱۳۹۲، ۱۳۹۳-۱۳۹۴

(۱۳۹۷) عضو شورای سازمان بین‌المللی استاندارد بوده، مضاف این که در یک دوره سه

ساله (۱۳۶۹-۱۳۶۷) نایب رئیسی شورا را هم بر عهده داشته است. همچنین برای اولین بار

پس از پیروزی انقلاب اسلامی سازمان برای یک دوره دو ساله (۱۳۰۶-۲۰۰۷) برای

عضویت در شورای مذکور انتخاب شد.

تدوین استانداردهای ملی

باتوجه به وظایف قانونی سازمان ملی استاندارد ایران، تدوین و تعیین استانداردهای ملی کشور در رشته‌های مختلف توسط کمیسیون‌های فنی، مرکب از کارشناسان سازمان یا شرکت‌های تایید صلاحیت شده برای تهیه پیش‌نویس استاندارد، صاحب نظران مراکز و مراکز علمی، پژوهشی، تولیدی و اقتصادی آگاه و مرتبط به موضوع، با نظارت دفتر تدوین استانداردهای ملی انجام می‌گیرد. این دفتر از طریق جمع‌آوری اطلاعات و نیازسنجی از مراکز علمی، پژوهشی، سازمان‌ها، واحدهای تولیدی و خدماتی، مراکز علمی، دانشگاهی و تحقیقاتی، اتحادیه، سندیکاها و انجمن‌های صنفی و صنعتی نسبت به برگزاری کمیته‌های برتر فنی در سطح اولویت‌های تدوین اقدام نموده و پس از واگذاری تهیه پیش‌نویس‌های استاندارد ملی به دبیران واجد شرایط، پیش‌نویس تهیه شده براساس روش اجرایی تدوین استاندارد ملی را جهت نظرسنجی برای مراجع ذی‌نفع و اعضای کمیسیون فنی مربوط ارسال و پس از دریافت نظرات و پیشنهادها در اجلاس کمیته‌های ملی به شرح زیر طرح و در صورت لزوم به عنوان استاندارد ملی، شماره‌ای به عنوان استانداردهای ملی اختصاص و جهت اطلاع عموم روی پوالت سازمان به نشانی WWW.ISIRI.ORG قرار می‌دهد.

۱- کمیته ملی مهندسی برق و الکترونیک

۲- کمیته ملی مهندسی ساختمان و مصالح و فرآورده‌های ساختمانی

۳- کمیته ملی خوراک و فرآورده‌های کشاورزی

۴- کمیته ملی پوشاک و فرآورده‌های نساجی الیاف

۵- کمیته ملی صنایع شیمیایی و پلیمر

۶- کمیته ملی چوب و فرآورده‌های چوبی، سلولزی و کاغذ

۷- کمیته ملی مواد معدنی

۸- کمیته ملی خودرو و نیروی محرکه

۹- کمیته ملی خدمات

۱۰- کمیته ملی اندازه‌شناسی، اوزان و مقیاس‌ها

۱۱- کمیته ملی مهندسی پزشکی

۱۲- کمیته ملی میکروسکوپی و ریزولوژی

۱۳- کمیته ملی اسناد و تجهیزات آرای و آموزشی

۱۴- کمیته ملی مدیریت کیفیت

۱۵- کمیته ملی رایانه و فرآوری داده‌ها

۱۶- کمیته ملی بسته‌بندی

۱۷- کمیته ملی فن آوری اطلاعات

۱۸- کمیته ملی ایمنی وسایل سرگرمی و کمک آموزشی کودکان

۱۹- کمیته ملی مکانیک و فلزشناسی

۲۰- کمیته ملی فن آوری نانو

۲۱- کمیته ملی فرآورده‌های نفتی

۲۳- کمیته ملی انرژی

۲۴- کمیته ملی محیط زیست

۲۵- کمیته ملی نقشه و اطلاعات مکانی

۲۶- کمیته ملی کودها و سموم

۲۷- کمیته ملی نگهداری

۲۸- کمیته ملی حمل و نقل

سعی بر آن است که استانداردهای ملی در جهت مطلوبیتها و مصالح ملی و با توجه به شرایط تولیدی، فنی و فناوری، از مشارکت آگاهانه و منصفانه صاحب نظران شامل تولید کنندگان، مصرف کنندگان، بازرگانان، مراکز علمی و تخصصی و نهادهای سازمانهای دولتی باشد. جهت دسترسی به این استاندارد لازم است تا پس از جستجو در پورتال سازمان نسبت به شناسایی شماره ملی اقدام گردد.

معرفی دفتر آموزش و ترویج استاندارد

آموزش، توسعه و ترویج استاندارد و بطور کلی ارتقای اندیشه، نگرش و رفتارهای افراد جامعه نسبت به مقوله استاندارد، یکی از سیاست‌ها و اهداف سازمان ملی استاندارد ایران است. در همین راستا حوزه آموزش برای اولین بار در سال ۱۳۵۱ با تشکیل بخشی به عنوان «مدیریت خدمات و برنامه‌ریزی آموزشی» در موسسه استاندارد و تحقیقات صنعتی ایران تشکیل گردید و در حال حاضر با توجه به گستردگی حوزه فعالیت‌های سازمان ملی استاندارد، لزوم افزایش آگاهی جامعه و آموزش و ترویج استاندارد، سطح سازمانی مدیریت ارتقا یافته و متنوع آموزش و ترویج استاندارد شکل گرفته است. این دفتر در دو حوزه آموزش (آموزش درون سازمانی و آموزش برون سازمانی) و ترویج استاندارد فعالیت می‌نماید.

آموزش‌های درون سازمانی با سیاستگزاری و برنامه‌ریزی در اجرای دوره‌های آموزشی خاص مدیران و کارکنان اجرایی گردود برنامه‌ریزی، اجرا و نظارت بر آموزش‌های برون سازمانی که شامل آموزش مدیران کنترل کیفیت، آزمایشگاه‌ها، همکار، کارشناسان استاندارد و کارشناسان و متخصصین سازمان‌ها و نهادهای متقاضی می‌باشد نیز از فعالیت‌های این دفتر است.

ترویج فرهنگ استاندارد با توجه به گستردگی مخاطبین، از کودکان تا اساتید دانشگاه، در کلیه سطوح جامعه از طریق صدا و سیما، سایت‌های مجازی، نشریات، چاپ و توزیع

کتاب، تهیه بسته های آموزشی - ترویجی، تعامل با سازمان ها و ارگان ها، برگزاری سمینارها، همایش ها و نشست های علمی - تخصصی نیز توسط این دفتر انجام می پذیرد. مهمترین اهدافی که در زمینه های فوق توسط این دفتر پیگیری می گردد شامل موارد زیر می باشد.

- ۱- حساس سازی و نهادینه کردن فرهنگ استاندارد در بین آحاد مردم
- ۲- افزایش آگاهی مصرف کنندگان کالاهای تولیدی/ خدماتی از حقوق قانونی خویش در زمینه کیفیت فرآورده های تولیدی/ خدماتی
- ۳- ارتقای سطح دانش، آگاهی و شناخت مدیران کنترل کیفیت به منظور ارتقاء کیفیت محصولات
- ۴- حساس سازی نسبت به عرضه و تولید کالای دارای کیفیت و آگاهی در خصوص عدم انتخاب کالاهای فاقد استاندارد از طرف عرضه کنندگان و مصرف کنندگان کالاهای/ خدمات.
- استفاده کنندگان محترم می توانند نظرات و پیشنهادات خود را به دفتر آموزش و ترویج استاندارد از طریق پورتال سازمان ارسال نموده و یا با تلفن ۰۲۱-۸۶۸۷۹۱۶۶ تماس حاصل نمایند.

نقش والا و حساس مطالعه در تکامل فردی و اجتماعی که در نهایت به پرورش ابعاد کمال آفرین بشر نیل می‌کند، انکار ناشدنی است. در بیان اهمیت بنیادین کتاب و کتابخانه‌انی همین بس که خداوند نخستین خطاب به آخرین فرستاده خویش را با «اقرأ» آغاز کرده است و تصریحات مؤکد و مکرر مقام معظم رهبری در باب افزایش مطالعه و کتابخوانی، «واژه‌یانتر اهمیت اساسی این ارزش فرهنگی در جامعه ما بوده و ضرورت توجه بیشتر به آن را نشان می‌دهد.

در روزگار ما که رسانه‌های گوناگون برای تصرف سرمایه فکر و اندیشه انسان گوی سبقت از یکدیگر می‌ریزند، وظیفه‌ی «غیر برعهده» دستگاه‌های فرهنگی، مربوط به حوزه کتاب و کتابخوانی قرار دارد. بدون شک، روح و گسترش فرهنگ مطالعه مفید در کشور، در گرو حمایت همه جانبه سازمان‌ها و نهادهای نظام و توجه خاص مسئولان به این امر است.

علم و هنر هر شخص، حاصل تجربه‌ها و آموخته‌های اوست. در این مسیر، گذشت زمان نیز بر غنای تجربه‌اش می‌افزاید. تا در تلاش او برای آفرینش اثری ارزشمند به یاد ماندنی سهمی عظیم داشته باشد.

بر همین اصل موسسه انتشاراتی جهان جام جم می‌کوشد بر پایه رسالتی که در نشر، ترویج و حمایت از علم بر عهده دارد، علاوه بر برپایی همایش‌های متعدد و نمایشگاه‌های

مختلف، با انتشار مجموعه آثاری در قلمروهای گوناگون علمی، پاسخگوی نیاز هنرجویان و پژوهشگران عزیز باشد.

از این رو این موسسه تاکنون کتب بسیاری در زمینه‌های مختلف فنی و مهندسی و علوم پایه منتشر کرده است.

این اثر هم، همچون کتب دیگر سعی بر این داشته تا با دیدی باز و به صورت یکپارچه، تأثیری مثبت و فزاینده در تمامی اقشار داشته باشد. امید است با توفیق الهی و حمایت روز افزون شما مخاطران عزیز، سیری مثبت در راستای اعتلای سطح علمی و فرهنگی جامعه داشته باشیم.

فرزین معتكفی

موسسه انتشاراتی جهان جام جم - (نشر عمارت پارس)

فهرست

۱۱	پیش‌نویس
۱۳	مقدمه
۱۹	سیستم‌های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای - راهنمایی‌هایی برای اجرای استاندارد ملی ایران شماره ۱۸۰۰۱ (OHSAS ۱۸۰۰۱:۲۰۰۷)
۱۹	۱- هدف و دامنه کاربرد
۱۹	۲- مراجع الزامی
۲۰	۳- اصطلاحات و تعاریف
۲۰	۴- الزامات سیستم مدیریت OH&S
۲۰	۴-۱ الزامات عمومی OH&S
۲۱	۴-۱-۱ سیستم‌های مدیریت OH&S
۲۲	۴-۱-۲ بازنگری اولیه
۲۳	۴-۱-۳ دامنه کاربرد سیستم مدیریت OH&S
۲۴	۴-۲ خط مشی OH&S
۲۸	۴-۳ طرح ریزی
۲۸	۴-۳-۱ شناسایی خطر، ارزیابی ریسک و تعیین کنترل‌ها
۳۰	۴-۳-۱-۱ کلیات
۳۲	۴-۳-۱-۲ تکوین روش‌شناسی و روش‌های اجرایی برای شناسایی خطر و ارزیابی ریسک

۳۳	۳-۱-۳-۴ شناسایی خطر
۳۹	۴-۱-۳-۴ ارزیابی خطر
۳۹	۴-۱-۳-۴ کلیات
۳۹	۲-۴-۱-۳-۴ دروندادهای ارزیابی ریسک
۴۱	۳-۴-۱-۳-۴، وشناسی‌های ارزیابی ریسک
۴۲	۴-۱-۳-۴ سایر ملاحظات در ارزیابی ریسک
۴۴	۵-۱-۳-۴ مدیریت، تغییر
۴۵	۶-۱-۳-۴ تبیین نیاز برای کنترل‌ها
۴۸	۷-۱-۳-۴ ثبت مستند کردن نتایج
۴۹	۸-۱-۳-۴ بازنگری تداوم یابنده
۵۰	۲-۳-۴ الزامات قانونی و سایر الزامات
۵۳	۳-۳-۴ اهداف و برنامه‌ها
۵۴	۱-۳-۳-۴ هدف‌گذاری
۵۷	۲-۳-۳-۴ برنامه‌ها
۵۸	۴-۴ اجرا و عملیات
۵۸	۱-۴-۴ منابع، نقش‌ها، مسئولیت، پاسخگویی و اختیار
۶۳	۲-۴-۴ شایستگی، آموزش و آگاهی
۶۴	۲-۲-۴-۴ مهارت
۶۶	۳-۲-۴-۴ آموزش
۶۷	۴-۲-۴-۴ آگاهی
۶۷	۳-۴-۴ ارتباط، مشارکت و مشاوره
۶۷	۱-۳-۴-۴ ارتباط
۶۷	۱-۱-۳-۴-۴ کلیات

۶۸	۲-۳-۴-۴ مشارکت و مشاوره
۶۹	۱-۲-۳-۴-۴ ارتباطات
۷۰	۲-۱-۲-۳-۴-۴ ارتباطات درون سازمانی
۷۳	۴-۱-۲-۳-۴ ارتباط با طرف‌های ذیربط برون سازمانی
۷۳	۴-۳-۴ روش‌های اجرایی برای مشارکت کارکنان
۷۵	۴-۲-۴ روش‌های اجرایی برای مشاوره با طرف‌های قرارداد و افراد برون سازمانی
۷۶	۴-۴-۴ مستندات
۷۸	۵-۴-۴ کنترل و ریسک
۸۱	۶-۴-۴ کنترل عملیات
۸۲	۱-۶-۴-۴ کلیات
۸۳	۲-۶-۴-۴ ایجاد و اجرای کنترل‌های عملیاتی
۸۷	۴-۲-۶-۴-۴ تصریح معیارهای عملیاتی
۸۹	۳-۶-۴-۴ نگهداری کنترل‌های عملیاتی
۸۹	۷-۴-۴ آمادگی واکنش در شرایط اضطراری
۹۰	۱-۷-۴-۴ کلیات
۹۰	۲-۷-۴-۴ شناسایی موقعیت‌های بالقوه اضطراری
۹۲	۳-۷-۴-۴ ایجاد و اجرای روش‌های اجرایی واکنش در شرایط اضطراری
۹۵	۴-۷-۴-۴ تجهیزات واکنش در شرایط اضطراری
۹۶	۵-۷-۴-۴ آموزش واکنش در شرایط اضطراری
۹۶	۶-۷-۴-۴ آزمون دوره‌ای روش‌های اجرایی اضطراری
۹۸	۵-۴-۴ بررسی
۹۸	۱-۵-۴-۴ پایش و اندازه‌گیری عملکرد

- ۹۹-۵-۱-۱ کلیات ۹۹
- ۱۰۱-۵-۱-۲ تجهیزات پایش و اندازه‌گیری ۱۰۱
- ۱۰۲-۵-۲ ارزیابی انطباق ۱۰۲
- ۱۰۴-۵-۳ بررسی رویداد، عدم انطباق، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه ۱۰۴
- ۱۰۴-۵-۱-۱ بررسی رویداد ۱۰۴
- ۱۰۶-۵-۱-۲ عدم انطباق، اقدام اصلاحی و اقدام پیشگیرانه ۱۰۶
- ۱۱۰-۵-۲-۱ سازمان: بایستی اطمینان دهد که: ۱۱۰
- ۱۱۰-۵-۴-۴ کنترل سوابق ۱۱۰
- ۱۱۲-۵-۵-۵ ممیزی داخلی ۱۱۲
- ۱۱۳-۵-۵-۱ کلیات ۱۱۳
- ۱۱۴-۵-۵-۳ فعالیت‌های ممیزی ۱۱۴
- ۱۱۵-۵-۵-۵ انتخاب میزان ۱۱۵
- ۱۱۶-۵-۵-۶ انجام بازنگری‌های مدارک و آماده‌سازی ۱۱۶
- ۱۱۷-۵-۵-۷ هدایت یک بازرسی ۱۱۷
- ۱۱۸-۵-۵-۸ تهیه گزارش ممیزی و اطلاع‌رسانی درباره آن ۱۱۸
- ۱۱۹-۵-۵-۹ کامل کردن ممیزی و انجام پیگیری ممیزی ۱۱۹
- ۱۱۹-۵-۶ بازنگری مدیریت ۱۱۹

پیش‌گفتار

استاندارد "سیستم‌های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای - راهنمایی‌هایی برای اجرای استاندارد ملی ایران شماره ۱۸۰۰۱ (OHSAS ۱۸۰۰۱:۲۰۰۷)" که پیش‌نویس آن در کمیسیون فنی مرتبط توسط شرکت اسلوب آفرینان آریا آذربایجان تهیه و تدوین شده و در یک جلسه بیست و دومین اجلاس کمیته ملی استاندارد مدیریت کیفیت مورخ ۹۰/۱۱/۳۰ در تهران تصویب و ابلاغ گردیده است، اینک به استناد بند یک ماده ۳ قانون اصلاح قوانین و مقررات سازمان ملی استاندارد ایران، مصوب بهمن ماه ۱۳۷۱، به عنوان استاندارد ملی ایران منتشر می‌شود.

برای حفظ همگامی و هماهنگی با تحولات پیشرفت‌های ملی و جهانی در زمینه صنایع، علوم و خدمات، استانداردهای ملی ایران در مواقع لزوم تجدید نظر خواهد شد و هر پیشنهادی که برای اصلاح و تکمیل این استاندارد ارائه شود، هنگام تجدید نظر در کمیسیون فنی مربوط مورد توجه قرار خواهد گرفت. بدین ترتیب، باید همواره از آخرین تجدیدنظر استانداردهای ملی استفاده کرد.

منبع و مأخذی که برای تهیه این استاندارد مورد استفاده قرار گرفته به شرح زیر است:

OHSAS 18002: 2008, Occupational health and safety management systems-Guidelines for the implementation of OHSAS 18001: 2007

امروزه همه سازمان‌ها به طور فزاینده‌ای علاقه‌مند دستیابی و اثبات عملکرد ایمنی و بهداشت حرفه‌ای (OH&S)^۱، از طریق کنترل ریسک‌های OH&S همخوان و سازگار با خط‌مشی و اهداف OHSAS می‌باشند. آن‌ها این کار را در قالب قوانینی^۲ که به طور روزافزون ساخته می‌شوند، تکوین خط‌مشی‌های اقتصادی و سایر معیارها در راستای تقویت کربان‌های OH&S و توجه همه جانبه ابراز شده از سوی طرف‌های ذی‌نفع، نسبت به موضوعات OHSAS، انجام می‌دهند.

بسیاری از سازمان‌ها برای ارزیابی عملکرد OH&S به "بازنگری" یا "ممیزی" اقدام می‌کنند. با این همه ممکن است به این بازنگری‌ها و ممیزی‌ها به تنهایی کافی نباشند تا به سازمان‌ها اطمینان دهند که عملکردشان الزامات قانونی و خط‌مشی آن‌ها را برآورده می‌کنند، و در آینده نیز تداوم خواهد داشت. این فعالیت‌ها برای این که موثر باشند، لازم است در قالب سیستم مدیریت ساختاریافته^۳ و مدغم درون سازمان هدایت شوند.

سری استانداردهای OHSAS به این منظور تهیه شده است که عناصر سیستم مدیریت OH&S اثربخش را برای سازمان فراهم نمایند تا با تمام آن‌ها، با سایر الزامات مدیریتی میسر شده و سازمان‌ها در دستیابی به اهداف

۱-Occupational health and safety

۲-Legislation

۳-Practices

۴-Structured

اقتصادی و اهداف OH&S موفق‌تر عمل کنند. این استانداردها مانند سایر استانداردهای مشابه، قصد ایجاد موانع تجاری غیرتعرفه‌ای^۵ یا افزایش و یا تغییر تعهدات قانونی سازمان‌ها را ندارند.

OHSA ۱۸۰۰۱ الزامات سیستم مدیریت OH&S را مشخص میکند تا سازمان با توجه به الزامات قانونی و اطلاعات درباره ریسکهای OH&S، قادر به تکوین و اجرای خط مشی و اهداف شود.

قصد بر این است که الزامات یادشده، در تمام سازمان‌ها صرف‌نظر از نوع و اندازه آن‌ها، کاربرد داشته و شرایط گوناگون جغرافیایی، فرهنگی و اجتماعی را در برگیرد.

مبنای این رویکرد^۶ را شکایت^۷ نشان داده شده است. موفقیت سیستم بستگی به تعهد همه کارکنان در کلیه سطوح امور سازمانی به خصوص مدیریت رده بالا دارد. چنین سیستمی سازمان را قادر به تعیین خط مشی OH&S، تعیین اهداف و فرایندهای دستیابی به تعهدات خط مشی، انجام اقدامات لازم در صورت نیاز برای بهبود عملکرد و اثبات انطباق سیستم با الزامات استاندارد OHSA ۱۸۰۰۱ می‌سازد. هدف کلی استاندارد OHSA ۱۸۰۰۱، حمایت و ارتقا کاربست خوب OH&S در توازن با نیازهای اقتصادی - اجتماعی است. بایست انتظار همان شود که بسیاری از

۵- Non-trade barriers

۶- استاندارد ملی ایران ۱۸۰۰۱، تحت عنوان "سیستم‌های مدیریت ایمنی و بهداشت حرفه‌ای - الزامات" بر مبنای استاندارد BS OHSAS ۱۸۰۰۱ تدوین شده است. لیکن در متن این استاندارد به دلیل تداول OHSAS در بین کاربران، ارجاعات به سرواژه لاتین داده شده است.

۷- Approach

الزامات را می‌توان همزمان مورد توجه قرار داد یا در هر زمان به آن‌ها رجوع کرد. برای تدوین استاندارد ۱۸۰۰۱ OHSAS موارد مشروح زیر مد نظر بوده است:

الف - افزایش سازگاری با استانداردهای ایران - ایزو ۹۰۰۱ و ایران - ایزو ۱۴۰۰۱؛

ب - جدتجوی فرصت‌هایی برای سازگاری با سایر استانداردهای سیستم مدیریت OH&S؛

پ - بازتاب دوره کاربست‌های OH&S؛

ت - رونق گرفتن متن اصلی الزامات ۱۸۰۰۱ OHSAS مبتنی بر تجربه استفاده از آن‌ها.

تمایز مهمی بین استاندارد ۱۸۰۰۱ OHSAS که الزامات سیستم مدیریت OH&S سازمان را توصیف می‌کند و می‌تواند برای صدور گواهی ثبت و یا خوداظهاری سیستم مدیریت OH&S سازمان به کار رود، یک راهنمای بی‌ارتباط با صدور گواهی، مانند ۱۸۰۰۲ OHSAS که فقط به منظور فراهم کردن راهنمایی‌های عمومی به سازمان برای برقراری، اجرا، یا بهبود سیستم مدیریت OH&S استفاده می‌شود، وجود دارد. مدیریت OH&S طیف کاملی از موضوعات از جمله موضوعات رقابتی و راهبردی را در برمی‌گیرد. سازمان‌ها می‌توانند با اثبات اجرا موفقیت‌آمیز استاندارد ۱۸۰۰۱ OHSAS به طرف‌های ذی‌نفع اطمینان دهند که سیستم مدیریت OH&S از OH&S برقرار شده است.

هرگونه ارجاع به سایر استانداردها تنها جنبه آگاهی‌رسانی دارد.

شکل ۱- الگوی سیستم مدیریت OH&S برای استاندارد OHSAS

یادآوری- این استاندارد OHSAS بر اساس روش‌شناسی شناخته‌شده به عنوان طرح، اجرا، بررسی و اقدام (PDCA)^۱ قرار دارد. این روش‌شناسی به طور مختصر به شرح زیر است:

- طرح: ایجاد اهداف و فرایندها که براساس توزیع نتایج مطابق با خط مشی OH&S سازمان لازم است.
 - اجرا: اجرای فرایندها.
 - بررسی: پایش و سنجش فرایندها نسبت به خط مشی OH&S، اهداف، الزامات قانونی و سایر الزامات و گزارش نتایج.
 - اقدام: اقدامات برای بهبود مداوم عملکرد OH&S.
- بسیاری از سازمان‌ها عملیات خود را از طریق کاربرد سیستمی از فرایندها و برهم‌کنش‌های^۲ آن‌ها که با عنوان "رویکرد فرایندی" ارجاع می‌شود، مدیریت می‌کنند. استاندارد ایزو ۹۰۰۱ استفاده از رویکرد فرایندی را ارتقا می‌بخشد تا جایی که

^۱ -Plan-Do-Check-Act

^۲ -Interactions

PCDA می‌تواند برای همه فرایندها به کار برده شود، این دو نوع روش‌شناسی، سازگار با هم در نظر گرفته می‌شوند.

۱۸۰۰۱ OHSAS شامل الزاماتی است که آن‌ها را می‌توان به طور عینی ممیزی کرد؛ هر چند که الزامات مطلقاً فراتر از تعهدات سازمان را برای عملکرد OH&S ایجاد نمی‌کند، در خط مشی OH&S (الزاماتی) برای پیروی از الزامات قانونی قابل کاربرد و سایر الزامات که سازمان متعهد به آن است برای جلوگیری از جراحت، بیماری و برخورد مداخله وجود دارد. بنابراین دو سازمان که عملیات مشابه انجام می‌دهند ولی عملکرد OH&S متفاوتی دارند، هر دو می‌توانند الزامات این استاندارد را رعایت کنند.

استاندارد ۱۸۰۰۱ OHSAS برای برگیرنده الزامات ویژه سایر سیستم‌های مدیریت مانند مدیریت کیفیت، زیست محیطی، حفاظت یا مالی نیست، گرچه عناصر این استاندارد، می‌توانند با سایر سیستم‌های مدیریت همسو یا یکپارچه شوند. برای یک سازمان امکان سازگاری سیستم(های) مدیریت موجود خود به منظور ایجاد سیستم مدیریت OH&S که منطبق با الزامات این استاندارد باشد امکان‌پذیر است. با وجود این، یادآور می‌شود کاربرد عناصر متنوع سیستم مدیریت، محدود است بسته به نوع هدف و طرف‌های ذی‌نفع دخیل متفاوت باشد.

سطح جزئیات و پیچیدگی سیستم مدیریت OH&S، گسترده است و منابع اختصاص یافته به آن بستگی به تعدادی از عوامل مانند: دامنه کاربرد سیستم، اندازه سازمان و ماهیت فعالیت‌ها، کالاها، خدمات و فرهنگ سازمانی دارد. این امر ممکن است به ویژه برای بنگاه‌های کوچک و متوسط اتفاق افتد.

یادآوری مهم - در سرتاسر این استاندارد، برای سهولت کاربری، هر جا که بندهای استاندارد ملی ایران شماره ۱۸۰۰۱، عیناً مورد ارجاع واقع شده‌اند، ارجاعات به صورت ایتالیک مشخص گردیده‌اند.